

Asia: VN/9952/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Huomiot muutosehdotuksista

-

Huomiot tiedoksiantoa koskevista ehdotuksista (18-19 b §:t)

Sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuus on hallinto-oikeuden toiminnan kannalta myönteinen tavoite. Hallinto-oikeus pitää kannatettavana esitystä siitä, että tavallinen ja todisteellinen sähköinen tiedoksianto ei edellyttäisi asianosaisen suostumusta. Esitetty oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 15 § 3 momentin muutos on tarpeellinen tämän toteuttamiseksi hallintotuomioistuinten toiminnassa. Hallinto-oikeuden näkemyksen mukaan sähköisen asioinnin ensisijaisuuteen siirtymiseen liittyvät oikeusturvariskit on hallituksen esityksessä arvioitu ja otettu huomioon riittävällä tavalla.

Huomiot sähköisen asiakirjan saapumista määräajassa koskevasta ehdotuksesta (11 §)

Hallinto-oikeus pitää kannatettavana esitystä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 11 § 1 momentin muuttamisesta niin, että säännös koskee kaikkia viranomaiselle toimitettuja asiakirjoja. Muutosesitys selkeyttää ja yhdenmukaistaa määräaikasääntelyä tältä osin. Hallinto-oikeus ei myöskään pidä ongelmallisena sitä, että sähköisesti toimitettuun valituskirjelmään sovellettaisiin hieman eri määräaikaa kuin fyysisesti tai postitse toimitettuun valituskirjelmään, jonka tulee olla perillä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä viranomaisen sulkemisaikaan mennessä.

Muut huomiot

-

Huomiot soveltamisalan muuttamista koskevasta ehdotuksesta esitutinnan ja poliisitutinnan osalta

-

Huomiot oikeudenkäymiskaaren (erit. OK 11:3) ja oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain prosessiosoite- ja tiedoksiantosääntelyä koskevista ehdotuksista

Hallinto-oikeus pitää ehdotettua uutta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 90 §:n 5 momentin säännöstä kannatettavana. Lain sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa 18 §:ään on ehdotettu käytettäväksi termiä vahvistettu vastaanotetuksi. Huomiota tulee toteuttamisessa kiinnittää siihen, että tiedoksiannon tapahtumisajankohta on käytännössä täsmällisesti tuomioistuimen todettavissa.

Tavanomaisten sähköisten tiedoksiantojen osalta voidaan suhtautua kriittisimmin siihen esityksen lähtökohtaan, että henkilön tulisi seurata viranomaisten sähköisiä tiedoksiantoja viestinvälityspalveluun tai hallinto-oikeuden osalta sähköiseen asiointipalveluun. Ehdotettujen heräteilmoitusten voi arvioida vaikuttavan myönteisesti siihen, että tiedoksianto tulee tehokkaasti vastaanottajan tietoon. Tältä osin tulkintakysymyksiä tiedoksisaantiajankohdasta voisi kuitenkin aiheuttaa muun ohella se, jos heräteilmoituksia olisi mahdollista olla vastaanottamatta. Arviointiin vaikuttaa myös tiedoksisaantiolettama ja esitetty verrattain lyhyt kolmen päivän määräaika viestin lähettämisestä. Tuomioistuimen tehokkaan toiminnan kannalta on oleellista säätää ja teknisesti toteuttaa sähköinen tiedoksiantojärjestelmä siten, että viestien tiedoksisaantiajankohta on niin todisteellisessa kuin tavanomaisessakin tiedoksiannossa selvitettävissä mahdollisimman yksiselitteisesti.

Muut huomiot koskien oikeudenkäymiskaarta ja oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia

-

Huomiot oikeudenkäyntimaksun porrastusta koskevasta ehdotuksesta hallinto- ja erityistuomioistuinten osalta

Oikeudenkäyntimaksun alennuksen edellytyksenä olisi se, että asiakas toimittaa kaikki tiedot hallinto- ja erityistuomioistuinteen sähköiseen asiointipalveluun. Tavoiteltuja etuja ei saavutettaisi esimerkiksi silloin, jos valittaja toimittaa valituskirjelmän asiointipalveluun ja siirtyy sen jälkeen muunlaiseen asiointitapaan. Tällöin perustetta myöskään oikeudenkäyntimaksun alentamiselle ei olisi. Sähköinen asiointipalvelu vaatisi kuitenkin vastaavasti kehittämistä sujuvan sähköisen asiointin mahdollistamiseksi sekä luonnollisille henkilöille että organisaatioille. Asiointipalvelun käytettävyyttä ja käyttöaste on tällä hetkellä riittämättömällä tasolla.

Esityksessä on arvioitu ehdotettavien muutosten perus- ja ihmisoikeusvaikutuksia, yritysvaikutuksia ja viranomaisvaikutuksia. Onko esityksessä otettu huomioon tältä osin keskeisimmät vaikutukset? Arvioitko muutoksilla olevan sellaisia vaikutuksia, joita esitysluonnoksessa ei ole tunnistettu?

Hallinto-oikeus pitää tuomioistuimen tehtävien kannalta varsin ongelmallisena esitykseen sisältyviä kirjauksia siitä, että tuomioistuimet voisivat tarjota asiointipalvelun käyttäjille eli oikeudenkäynnin osapuolille asiakaspäätteitä, neuvontaa ja tukea asian vireillepanoon. Hallinto-oikeus korostaa, että tällainen mahdollinen teknisluontoinenkin oikeudenkäynnissä avustaminen tulisi ennemmin toteuttaa muiden viranomaisten kuin tuomioistuimen toimesta ja tuomioistuimen tiloissa.

Muut huomiot

-

Kivelä Johanna

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus - Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden
ylituomari Juhana Niemi